

Działania ochronne w rezerwacie przyrody Dębina

2018-11-09

W rezerwacie przyrody Dębina poczynając od listopada 2018 roku prowadzone są działania ochronne wynikające z planu ochrony tego rezerwatu, ustanowionego w 2008 r. przez Wojewodę Mazowieckiego. Zaplanowane prace zmierzają do zapewnienia ciągłości występowania rodzimych gatunków dębu. Z uwagi na dużą ekspansję grabu, od kilkudziesięciu lat nie obserwuje się występowania młodszych pokoleń dębu, które mogłyby zastąpić wiekowe osobniki tego gatunku po ich zamarciu, co stanowi poważne zagrożenie dla celu ochrony tego obszaru.

Obszar obecnego rezerwatu przyrody był chroniony już od 1934 r. w formie rezerwatu ścisłego Lipki. Mimo dużych zniszczeń powstałych w jego drzewostanach podczas II wojny światowej, Minister Leśnictwa zarządzeniem z 12 sierpnia 1952 r. reaktywował ochronę rezerwatową tego obiektu pod nową nazwą Dębina. Ochroną objęto tu obszar 51,21 ha w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu liściastego lasu mieszanego o charakterze zespołu naturalnego dębowo-grabowego z udziałem jesionu, wiązu i lipy. Teren ten posiada ponadto dodatkowe wartości geologiczne dzięki licznie występującym gładzom narzutowym.

Realizacja działań ochronnych umożliwi przebudowę zamierających drzewostanów z udziałem dębu poprzez uzyskanie odnowienia na gniazdach zakładanych w miejscach, gdzie w składzie gatunkowym przeważa grab, osika i brzoza. Aktualny stan – brak młodego pokolenia dębu – może doprowadzić do zmniejszenia różnorodności gatunkowej rezerwatu. W celu uniknięcia tego zagrożenia, plan ochrony rezerwatu przyrody Dębina przewiduje założenie powierzchni odnowieniowych w formie gniazd. Chcąc, aby odnowienie miało jak najbardziej zbliżony do naturalnego charakter, zaplanowano wysiew żółdździ zebranych uprzednio z drzew rosnących na obszarze rezerwatu. W ten sposób młode pokolenie dębowe będzie potomkiem dorosłych, wiekowych już drzew rosnących na tym terenie. Odstąpiono również od wprowadzenia nasadzeń sadzonek wyhodowanych w szkółkach i przygotowania gleby przy użyciu ciężkiego sprzętu, co pozwoli realizować prace w sposób możliwie najmniej ingerujący w naturalny ekosystem rezerwatu. Wprowadzanie sadzonek dębu będzie miało jedynie miejsce, gdy wysiew żółdździ nie da spodziewanych efektów. W takim przypadku w kolejnych latach przewidziano dosadzenia w ramach poprawek i uzupełnień, podczas których wykorzystane mogą być też inne cenne dla tego zbiorowiska gatunki, takie jak wiąz czy lipa. Wprowadzone do rezerwatu odnowienia będą w kolejnych latach regularnie pielęgnowane, m.in. poprzez usuwanie gatunków niepożądanych, zagłuszających cenne dla środowiska przyrodniczego rezerwatu dęby, lipy, wiązy czy jesiony. Ze względu na silną presję zwierzyny, w szczególności dzików i saren, może być konieczne ogrodzenie części odnowień, jednak ze względu na niewielką powierzchnię planowanych gniazd (do 0,3 ha) oraz krótkotrwały okres obecności samych ogrodzeń w rezerwacie, nie powinno to stanowić jakiegokolwiek zagrożenia wynikającego z fragmentaryzacji siedlisk.

Całość wyciętego w ramach ww. działań drewna pozostanie w rezerwacie do naturalnego rozkładu, zwiększając w ten sposób jego bioróżnorodność. Martwe pnie drzew są doskonałym siedliskiem dla wielu gatunków zwierząt, roślin i grzybów, w tym w szczególności ptaków, owadów, porostów, jak również śluzowców. Stanowią one jednocześnie dogodne schronienie dla wielu drobnych ssaków oraz zwiększają retencję wody. Część przewidzianych do usunięcia na gniazdach drzew nie będzie podlegała wycince, a zastąpi ją zdarciem pasa kory wraz z miazgą wokół pnia, co zapewni odpowiednią ilość światła na dnie lasu, przy jednoczesnym zwiększeniu zasobów martwych drzew stojących.

W ramach działań ochronnych konieczne jest również przeprowadzenie cięć stabilizujących w płatach sosny pospolitej, które obecnie są wyraźnie przegęszczone. Takie drzewostany są bardziej podatne na różnego rodzaju czynniki abiotyczne, takie jak silne wiatry czy duży opad śniegu. Zaplanowane zabiegi nie tylko zwiększą ich odporność, ale przede wszystkim pozytywnie wpłyną również na strukturę gatunkową. Popierane będą gatunki najcenniejsze, w szczególności rodzime dęby, kosztem sosny pospolitej, która nie powinna przeważać w drzewostanach na siedliskach grądowych (występować może ona w niewielkiej ilości głównie w początkowych stadiach sukcesyjnych). Ponadto, usuwany będzie dąb czerwony, gatunek obcy dla rodzimej flory, który stanowi konkurencję dla rodzimych dębów, jak również innych gatunków roślin.

Działania ochronne ukierunkowane na przebudowę drzewostanów i poprawę ich struktury prowadzone są sukcesywnie od wielu lat w rezerwach przyrody, przynosząc oczekiwane efekty. Jako przykład można podać usuwanie czeremchy amerykańskiej z rezerwatu przyrody im. Bolesława Hryniewieckiego, przebudowę drzewostanów o nieodpowiednim składzie gatunkowym w rezerwacie Las Kabacki im. Stefana Starzyńskiego czy zabiegi poprawiające stan siedliska świetlistej dąbrowy w rezerwach: im. Króla Jana Sobieskiego oraz Baranie Góry. Działania te, obejmujące zazwyczaj usuwanie drzew i krzewów, są jedyną drogą do uzyskania oczekiwanych wyników, w postaci utrzymania cennych siedlisk przyrodniczych, pozytywnie wpływając na bioróżnorodność.